

Profilbeskrivelse af lærerstuderende årgang 2009

Notat

Profilbeskrivelse af lærerstuderende årgang 2009

Notat
2009

Profilbeskrivelse af lærerstuderende årgang 2009

© 2009 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Bemærk:

Danmarks Evalueringsinstitut sætter komma efter Dansk Sprognævn's anbefalinger

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-565-2

Indhold

1	Indledning	5
2	Uddannelsesvalget	7
3	Forudsætninger	10
4	Forventninger til at læse på læreruddannelsen	14
5	De studerendes foreløbige vurdering af læreruddannelsen	17
6	Fremtiden – de studerendes anvendelse af læreruddannelsen	19
7	Baggrundskarakteristik	20
Appendiks		
	Appendiks A: Metode	21

1 Indledning

Baggrund og formål

2. juni 2006 indgik et folketingsflertal et forlig om en reform af læreruddannelsen. Som en del af forliget skulle der nedsættes en faglig følgegruppe til at følge og evaluere lovens virkninger. I følgegruppens evalueringsprogram indgår frafald da frafald kan have en negativ virkning på lovens målsætning om at sikre en høj linjefagsdækning i folkeskolen.

Undervisningsministeriet har bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at iværksætte en række undersøgelser og analyser af frafaldet på den nye læreruddannelse. En central del af disse undersøgelser er, med udgangspunkt i spørgeskemadata og registerdata, at opstille statistiske modeller som kan forklare de studerendes frafald.

I september 2009 gennemførte EVA i samarbejde med Danmarks Statistik en spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige nystartede studerende. Formålet med spørgeskemaundersøgelsen var, bl.a. ved at spørge om de studerendes motivation for at starte på læreruddannelsen og om deres forventninger til læreruddannelsen, at indhente et mere nuanceret sæt af forklarende variable end det der fremgår af Danmarks Statistiks registre. Samtlige spørgsmål i spørgeskemaet er derfor udarbejdet med udgangspunkt i hypoteser der alle er opstillet med henblik på at forklare frafald på læreruddannelsen.

I dette notat præsenteres udvalgte hypoteser og spørgsmål og de studerendes svar på disse spørgsmål. I bilaget til notatet fremgår svarfordelingerne for samtlige spørgsmål i spørgeskemaundersøgelsen. Notatet inddrager også enkelte registerdatavariabeler og de hypoteser der ligger bag de enkelte registervariabeler.

I 2012 vil EVA indsamle oplysninger på hvilke studerende der er faldet fra læreruddannelsen på de første 2½ år af uddannelsen. Herefter vil EVA påbegynde det statistiske analysearbejde, herunder teste hypoteserne ved at opstille statistiske modeller.

Profilbeskrivelse af den typiske lærerstuderende

Notatet viser at den typiske nystartede lærerstuderende er en kvinde i starten af tyverne med en sproglig stx-eksamen. Hun har et gennemsnit på mellem 7 og 9 på 13-trins-skalaen. Hun er sikker i sit uddannelsesvalg: Læreruddannelsen er hendes førsteprioritet, og hun har undervisningserfaring, måske som lærervikar eller sportstræner. Hun har et stort socialt netværk i den by hvor hun skal læse. Hun finder det vigtigt at uddannelsen har et godt socialt miljø, og hun lærer lige så godt gennem gruppearbejde som ved mere selvstændige arbejdsformer. Hun ser frem til uddannelsens praktiskelementer og finder dem vigtigere end uddannelsens teoretiske elementer. Hun vil gerne bruge uddannelsen til at undervise og gerne på forskellige klassetrin, men forestiller sig dog at hun senere skal læse videre. Det er vigtigt for hende at uddannelsen giver hende muligheder for at forbedre samfundet.

I princippet falder ingen af de lærerstuderende inden for samtlige kategorier i beskrivelsen ovenfor, men beskrivelsen indeholder de svarkategorier som de studerende hyppigst har anvendt.

Notatets opbygning

Ud over dette indledende kapitel indeholder notatet seks kapitler.

Kapitel 2 handler om selve uddannelsesvalget, fx hvor sikre de studerende er i deres uddannelsesvalg, om uddannelsen var deres førsteprioritet, og hvilken viden de havde om uddannelsen på det tidspunkt hvor de traf deres uddannelsesvalg.

Kapitel 3 fokuserer på de studerendes forudsætninger for at læse på uddannelsen, bl.a. deres erhvervserfaring, deres faglige niveau, deres helbred og deres sociale netværk.

Kapitel 4 handler om de studerendes forventninger til uddannelsen, herunder forventninger til det sociale miljø på uddannelsen, forventninger til arbejdsformerne på uddannelsen, forventninger til vægtningen af praktik og teori og forventninger til egen arbejdsindsats på uddannelsen.

Kapitel 5 omhandler de studerendes foreløbige vurdering af uddannelsen, herunder deres vurdering af den information de har modtaget fra uddannelsen inden studiestart, og deres vurdering af introforløbet.

Kapitel 6 ser på om de studerende ønsker at bruge uddannelsen til at undervise eller til at læse videre, herunder hvilken aldersgruppe de studerende gerne vil undervise.

I kapitel 7 præsenteres nogle baggrundskarakteristika for de studerende.

Appendiks A indeholder en beskrivelse af den anvendte metode i spørgeskemaundersøgelsen og en analyse af spørgeskemadataenes kvalitet.

Projektgruppen

En projektgruppe fra EVA har ansvaret for evalueringen og for udarbejdelsen af dette notat.

Gruppen består af:

- Metodekonsulent Thomas Hem Pedersen (projektleder)
- Evalueringskonsulent Ellen Silleborg.

2 Uddannelsesvalget

Dette kapitel handler om de studerendes uddannelsesvalg. Formålet med at fokusere på uddannelsesvalget er at undersøge om studerende der er i tvivl om deres valg af uddannelse eller bliver overrasket over uddannelsens indhold, har større risiko for at falde fra uddannelsen. I undersøgelsen har vi stillet de studerende en række spørgsmål der handler om selve valget af uddannelsen, herunder hvor sikre de har været på deres valg, om de har været fristet af andre uddannelsesvalg, på hvilket vidensgrundlag de har truffet valget, m.v.

Valgets karakter

Hypotesen bag disse spørgsmål er at studerende som er i tvivl om deres valg af uddannelse, har større risiko for at falde fra uddannelsen.

Af tabel 1 fremgår det at 11 % i høj grad var i tvivl om hvad de skulle læse. 19 % svarer "I nogen grad", mens 70 % svarer "I mindre grad" eller "Slet ikke". Man kunne forestille sig at de studerende der har været meget i tvivl om deres valg af uddannelse, prøver sig lidt frem og måske ikke endeligt har besluttet at uddanne sig til lærer, hvorfor de muligvis har en højere risiko for frafald.

Tabel 1

I hvilken grad passer følgende udsagn på dit valg af læreruddannelsen? Jeg var i tvivl om hvad jeg skulle læse

	Antal	Procent
I høj grad	194	11 %
I nogen grad	352	19 %
I mindre grad	424	23 %
Slet ikke	847	47 %
Total	1.819	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

Vi har ligeledes spurgt de studerende om hvor sikre de har været på deres valg. Af tabel 2 fremgår det at 64 % svarer "I høj grad enig" til følgende udsagn: "Jeg var meget sikker på mit valg fordi jeg var helt sikker på at jeg ville gå på læreruddannelsen". 9 % svarer "I mindre grad enig" eller "Slet ikke enig".

Vi har også spurgt om de studerende var fristet af andre studier da de søgte ind på uddannelsen. 30 % svarer enten "I høj grad enig" eller "I nogen grad enig" til at de var fristet af andre studier da de søgte ind på uddannelsen. Man kan formode at disse studerende ikke har været helt så fast besluttede på at vælge uddannelsen som studerende der svarer "I mindre grad enig" eller "Slet ikke enig", hvilket kan have betydning for frafaldsrisikoen.

Tabel 2

I hvilken grad er du enig i forhold til følgende udsagn omkring dit valg af læreruddannelsen? (n = 1.819)

	I høj grad enig	I nogen grad enig	I mindre grad enig	Slet ikke enig	I alt
Jeg var meget sikker på mit valg, fordi jeg var helt sikker på, at jeg ville gå på læreruddannelsen	64 %	27 %	7 %	2 %	100 %
Jeg var fristet af andre studier da jeg søgte ind på læreruddannelsen	10 %	20 %	21 %	49 %	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

Vi har desuden spurgt om hvordan de studerende prioriterede uddannelsen i deres ansøgning til den koordinerede tilmelding. Hypotesen er den samme, nemlig at studerende som har valgt uddannelsen som andenprioritet eller lavere, har større sandsynlighed for at falde fra uddannelsen. Af tabel 3 fremgår det at 91 % har valgt uddannelsen som førsteprioritet. Det er interessant at så stor en andel har haft uddannelsen som deres førsteprioritet da dette må formodes at have en betydning for den enkeltes motivation for at læse på uddannelsen.

Tabel 3

Hvilken prioritet havde studiet i din ansøgning til den koordinerede tilmelding?

	Antal	Procent
1. prioritet	1.652	91 %
2. prioritet	113	6 %
3. prioritet	46	3 %
Ved ikke	8	0 %
Total	1.819	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

Idealistiske motiver for uddannelsesvalget

I forlængelse af ovenstående har vi spurgt om valget af uddannelsen har et idealistisk motiv. Hypotesen er at studerende som i høj grad vælger uddannelsen for at forbedre samfundet, er meget stærkt motiverede for at gennemføre uddannelsen og derfor har en lavere risiko for frafald. Af tabel 4 fremgår det at 15 % i mindre grad eller slet ikke har valgt uddannelsen af idealistiske årsager, mens 36 % i nogen grad og 48 % i høj grad har valgt uddannelsen fordi den giver mulighed for at forbedre samfundet.

Tabel 4

I hvilken grad har følgende udsagn haft betydning for dit valg af læreruddannelsen? – Uddannelsen giver mig mulighed for at forbedre vores samfund

	Antal	Procent
I høj grad	876	48 %
I nogen grad	661	36 %
I mindre grad	204	11 %
Slet ikke	76	4 %
Total	1.817	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

Viden om læreruddannelsen og andre uddannelser

I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt de studerende hvor stor eller lille viden de havde om uddannelsen på det tidspunkt hvor de valgte at søge ind på uddannelsen. Hypotesen er at jo mere viden de studerende har om den valgte uddannelse, jo mere gennemtænkt er deres uddannelsesvalg, og derfor er der mindre risiko for frafald. Af tabel 5 fremgår det at 17 % havde lille viden

eller meget lille viden, 30 % vurderer at de hverken havde stor viden eller lille viden, og 54 % vurderer at de havde stor viden eller meget stor viden om uddannelsens indhold på det tidspunkt hvor de valgte at søge ind på uddannelsen.

Tabel 5

Hvor stor eller lille viden havde du om læreruddannelsens indhold på det tidspunkt du valgte at søge ind på uddannelsen?

	Antal	Procent
Meget stor	266	15 %
Stor	705	39 %
Hverken stor eller lille	551	30 %
Lille	228	13 %
Meget lille	69	4 %
Total	1.819	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

3 Forudsætninger

De studerende starter på uddannelsen med forskellige forudsætninger. Dette kapitel omhandler nogle af de områder hvor de studerendes forudsætninger kan variere meget. Formålet med at fokusere på forudsætninger er at undersøge om de studerendes forudsætninger i forhold til fx relevant erhvervserfaring, fagligt niveau, helbred og socialt netværk har betydning for frafaldsrisikoen.

Relevant erhvervserfaring

I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt om de studerende har relevant erhvervserfaring, herunder dels om de har arbejdet som lærervikarer, om de har anden undervisningserfaring, eller om de har erfaring med pædagogisk eller omsorgspræget arbejde. Hypotesen er at relevant erhvervserfaring mindsker risikoen for frafald. Hypotesen står stærkest i forhold til de studerende der har arbejdet som lærervikarer da det er sandsynligt at disse studerende i høj grad ved hvad de går ind til, og derfor har mindre risiko for frafald. Af tabel 6 fremgår det at 38 % har arbejdet som lærervikar. 62 % har anden undervisningserfaring, og 62 % har erfaring med pædagogisk eller omsorgspræget arbejde.

Tabel 6

Spørgsmål om relevant erhvervserfaring (n = 1.819)

	Ja	Nej	I alt
Har du arbejdet som lærervikar?	38 %	62 %	100 %
Har du anden undervisningserfaring? (fx lektiehjælper, håndboldtræner eller lignende)	62 %	38 %	100 %
Har du erfaringer med pædagogisk og/eller omsorgspræget arbejde (fx pædagogmedhjælper, handicapmedhjælper, hjemmehjælper eller lignende)?	62 %	38 %	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede studerende på læreruddannelsen 2009.

Fagligt niveau

Via Danmarks Statistik er der adgang til data om de studerendes gennemsnitskarakterer fra deres gymnasiale uddannelse. Karakterniveauet er en indikator for de studerendes faglige niveau, og man kan forestille sig at der kan være sammenhæng mellem karakterniveauet og frafaldsrisikoen.

I populationen af studerende er der både studerende der har fået karakterer efter 13-trins-skalaen, og studerende der har fået karakterer efter 7-trins-skalaen. Af tabel 7 og tabel 8 fremgår fordelingerne af studerende for begge skalaer. De 689 studerende der har fået karakterer efter 7-trins-skalaen, er afrapporteret i tabel 7, mens de 1.771 studerende der har fået karakterer efter 13-trins-skalaen, er afrapporteret i tabel 8.

Af tabel 7 fremgår det at 14 % har opnået et gennemsnit på under 4. 57 % har opnået et gennemsnit på 4 eller højere end 4, men under 7. 29 % har opnået et gennemsnit på 7 eller derover.

Af tabel 8 fremgår det at 15 % har opnået et gennemsnit på under 7. 71 % har opnået et gennemsnit på 7 eller derover, men under 9. 14 % har opnået et gennemsnit på 9 eller derover.

Tabel 7
Gennemsnitskarakter fra gymnasial uddannelse – 7-trins-skalaen

	Antal	Procent
Under 4	95	14 %
4 eller højere end 4, men under 7	393	57 %
7 eller derover	201	29 %
Total	689	100 %

Kilde: Registerdata

Tabel 8
Gennemsnitskarakter fra gymnasial uddannelse – 13-trins-skalaen

	Antal	Procent
Under 7	263	15 %
7 eller højere end 7, men under 9	1.265	71 %
9 eller derover	243	14 %
Total	1.771	100 %

Kilde: Registerdata

Tabel 9 viser de studerendes karaktergennemsnit fra deres gymnasiale uddannelse. Af tabellen fremgår det at 15 % har opnået et gennemsnit under karakteren 7 på 13-trins-skalaen. Det fremgår også af tabel 9 at 18 % har opnået en karakter over 9 på 13-trins-skalaen.

Tabel 9
Gennemsnitskarakter fra gymnasial uddannelse – samlet for 7-trins-skala og 13-trins-skala

	Antal	Procent
7-trins-skala: under 4	358	15 %
13-trins-skala: under 7		
7-trins-skala: 4 eller højere end 4, men under 7	1.658	67 %
13-trins-skala: 7 eller højere end 7, men under 9		
7-trins-skala: 7 eller derover	444	18 %
13-trins-skala: 9 eller derover		
Total	2.460	100 %

Kilde: Registerdata

Anm.: Karaktererne er grupperet ud fra sammenlignelige karakterniveauer ifølge officiel konverteringstabel

Anm.: Vi har kun gennemsnitskarakterer for 2.460 studerende ud af populationen på 3.244 studerende. Det skyldes dels at gennemsnitskarakterer for 2009 endnu ikke er til rådighed, dels at nogle af de studerende som har taget deres studentereksamen før 1978, ikke optræder i registrene.

Anm.: 40 studerende har taget mere end én gymnasial uddannelse. De indgår i tabellen med den gymnasiale uddannelse hvor de har opnået det højeste gennemsnit.

Af rapporten *Frafald på læreruddannelsen – Afsluttende rapport fra den landsdækkende undersøgelse af frafald på læreruddannelsen* (2005, s. 21-22) fremgår det at studerende med hf som adgangsgivende eksamen er overrepræsenterede blandt de frafaldne, mens de studerende der har en stx-eksamen som adgangsgivende eksamen, er underrepræsenterede blandt de frafaldne. Af data fra Danmarks Statistik fremgår det hvilken gymnasial uddannelse de studerende har taget. Af tabel 10 fremgår de studerendes gymnasiale uddannelsesbaggrund. 23 % af de studerende har en hf-uddannelse, 59 % har en stx-uddannelse, 14 % har en hhx-uddannelse, og 3 % har en htx-uddannelse.

Tabel 10
De lærerstuderendes gymnasiale uddannelse

	Antal	Procent
Hf	468	19 %
Stx, matematisk linje	492	20 %
Stx, sproglig linje	605	25 %
Stx uden linjeopdeling	346	14 %
Hf-eksamen kombineret af enkeltfag	94	4 %
Hhx og etårig hhx	353	14 %
Htx	67	3 %
Andet	35	1 %
Total	2.460	100 %

Kilde: Registerdata

Helbred

I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt om de studerende har et fysisk eller psykisk handicap, og om de studerende har en kronisk sygdom. Hypotesen er at disse personlige forhold kan have betydning for frafaldsriskoen. Af tabel 11 fremgår det at 6 % har et fysisk eller psykisk handicap, og at 9 % lider af en kronisk sygdom.

Tabel 11
Spørgsmål om de lærerstuderendes helbred (n = 1.819)

	Ja	Nej	I alt
Har du et fysisk eller psykisk handicap?	6 %	94 %	100 %
Lider du af en kronisk sygdom?	9 %	91 %	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

Da et handicap eller en kronisk sygdom ikke behøver at være en hindring eller en begrænsning i forhold til at læse til lærer, har vi spurgt de studerende der svarede "Ja" til at have enten et fysisk eller psykisk handicap og/eller en kronisk sygdom, om dette vil begrænse dem i at læse til lærer. Af tabel 12 fremgår det at 10 % svarer "Ja", og at 79 % svarer "Nej", mens 11 % svarer "Ved ikke". Vi har desuden spurgt om disse studerende modtager revalidering, da man kan formode at det i nogen grad indikerer hvor alvorligt det fysiske eller psykiske handicap eller den kroniske sygdom er. 16 % af denne gruppe modtager revalidering.

Tabel 12
Spørgsmål om de lærerstuderendes helbred (n = 234)

	Ja	Nej	Ved ikke	I alt
Vurderer du at den/det* vil begrænse dig i at læse til lærer?	10 %	79 %	11 %	100 %
Modtager du revalidering?	16 %	83 %	0 %	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

* Den/det henviser til fysisk eller psykisk handicap og/eller kronisk sygdom

Socialt netværk

I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt om størrelsen af den studerendes sociale netværk i uddannelsesbyen. Hypotesen er at et stort socialt netværk er en ressource de studerende kan trække på under uddannelsen. Vi forestiller os altså at et stort socialt netværk mindsker risikoen for frafald.

Af tabel 13 fremgår det at 56 % af de studerende har et meget stort eller stort socialt netværk i den by hvor de læser til lærer. 23 % har et mindre stort socialt netværk, og 21 % har et meget begrænset socialt netværk.

Tabel 13**Hvordan er omfanget af dit sociale netværk i den by hvor du læser til lærer? Jeg har et...**

	Antal	Procent
Meget stort socialt netværk	365	20 %
Stort socialt netværk	657	36 %
Mindre stort socialt netværk	411	23 %
Meget begrænset socialt netværk	385	21 %
Total	1.818	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

4 Forventninger til at læse på læreruddannelsen

Dette kapitel handler om nogle af de forventninger de studerende har til uddannelsen. Formålet med at lade en del af spørgeskemaet fokusere på forventninger er at undersøge om de studerendes forventninger til fx arbejdsformer, socialt miljø, vægtning af teori og praktik og egen arbejdsindsats har betydning for frafaldsrisikoen.

Arbejdsformer

Læreruddannelsen indebærer en del gruppearbejde. Vi har i spørgeskemaundersøgelsen spurgt de studerende om de foretrækker gruppearbejde eller selvstændigt arbejde. Hypotesen er at studerende som foretrækker gruppearbejde, vil føle sig godt tilpas på uddannelsen, mens studerende som arbejder mere selvstændigt, måske vil føle sig mindre veltilpas med arbejdsformen og dermed har en større risiko for frafald.

Af tabel 14 fremgår det at 16 % lærer bedre ved selvstændigt arbejde end ved gruppearbejde, mens 17 % lærer bedre ved gruppearbejde end ved selvstændigt arbejde. 68 % vægter de to arbejdsformer lige højt.

Tabel 14
Hvilket af følgende passer bedst på dig?

	Antal	Procent
Jeg lærer generelt bedst ved at arbejde selvstændigt frem for i gruppearbejde	282	16 %
Jeg lærer generelt bedst ved gruppearbejde frem for at arbejde selvstændigt	309	17 %
De to arbejdsmetoder passer mig lige godt	1.228	68 %
Total	1.819	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede studerende på læreruddannelsen 2009.

Socialt miljø

Hypotesen er at uddannelsen er en social anlagt uddannelse som kræver at de studerende er socialt indstillet og deltager i og bidrager til at skabe et godt studiemiljø. Derfor vil en meget socialt anlagt person trives på uddannelsen og have mindre risiko for frafald. Modsat vil en person som ikke i lige så høj grad prioriterer det sociale element, måske synes at uddannelsen stiller for store sociale krav, og dermed have større risiko for frafald.

Af tabel 15 fremgår det at 60 % svarer "Meget vigtigt", at 30 % svarer "Vigtigt", og at kun 9 % svarer "Mindre vigtigt" eller "Ikke vigtigt" på spørgsmålet om hvor vigtigt det sociale miljø er. Svarfordelingen er således meget skæv med positiv hældning, hvilket man også kunne forvente da det ikke er oplagt at vægte et godt socialt miljø lavt. Ikke desto mindre kan der dog være ret stor forskel på om man svarer hhv. "Meget vigtigt" og "Vigtigt", og det er interessant at teste om denne forskel har betydning for frafaldsrisikoen.

Tabel 15**Hvor vigtigt er det for dig at der er et godt socialt miljø på uddannelsen?**

	Antal	Procent
Meget vigtigt	1.098	60 %
Vigtigt	547	30 %
Mindre vigtigt	149	8 %
Ikke vigtigt	24	1 %
Total	1.818	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

Vægtning af teori og praktik

I Anvendt Kommunal Forsknings rapport *Professionsbacheloruddannelserne – de studerendes vurdering af studiemiljø, studieformer og motivation for at gennemføre* (2008, s. 79) fremgår det at en af de væsentligste årsager til studerendes frafald er for lidt praktik i uddannelsen. Det er derfor oplagt at spørge hvor højt de studerende prioriterer praktik som en del af uddannelsen, da man kan forestille sig at de studerende som vægter praktikken højt, har større risiko for at falde fra. Af tabel 16 fremgår det at 57 % procent af de studerende svarer "I høj grad enig" til følgende udsagn: "Det er vigtigt for mig at der er meget praktik på læreruddannelsen". 33 % svarer "I høj grad enig" til følgende udsagn: "Det er vigtigt for mig at der er meget teori på læreruddannelsen".

Tabel 16**I hvilken grad er du enig i følgende udsagn om læreruddannelsens indhold? (n = 1.815)**

	I høj grad enig	I nogen grad enig	I mindre grad enig	Slet ikke enig	I alt
Det er vigtigt for mig at der er meget praktik på læreruddannelsen	57 %	35 %	7 %	1 %	100 %
Det er vigtigt for mig at der er meget teori på læreruddannelsen	33 %	50 %	15 %	1 %	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede studerende på læreruddannelsen 2009.

På baggrund af svarene i tabel 16 er det muligt at undersøge hvordan de studerende vurderer vigtigheden af hhv. teori og praktik. Af tabel 17 fremgår det at 39 % vurderer at praktik er vigtigere end teori. 14 % vurderer at teori er vigtigere end praktik. 46 % vurderer at teori og praktik er lige vigtige. Den overvejende del af de studerende vurderer altså at praktik er en vigtigere del af uddannelsen end teori.

Tabel 17**Vægtning af praktik og teori**

	Antal	Procent
Studerende som angiver forskelligt svar i forhold til vigtigheden af hhv. praktik og teori, og som angiver praktik som det vigtigste	716	39 %
Studerende som angiver forskelligt svar i forhold til vigtigheden af hhv. praktik og teori, og som angiver teori som det vigtigste	259	14 %
Studerende som angiver samme svar i forhold til vigtigheden af teori og praktik	839	46 %
Total	1.814	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

Egen arbejdsindsats

I spørgeskemaet har vi spurgt om hvor mange timer man i gennemsnit forestiller sig at bruge på uddannelsen pr. uge. Hypotesen er at timetallet indikerer motivationsgraden og den forventede arbejdsindsats. Det er sandsynligt at en høj motivationsgrad medfører en lav risiko for frafald.

Af tabel 18 fremgår det at 72 % regner med at bruge 35 timer eller derunder i løbet af en gennemsnitlig uge. 19 % forestiller sig at bruge 36-40 timer, mens 4 % forestiller sig at bruge over 40 timer. Det er interessant at kun 19 % forestiller sig at bruge et antal timer svarende til et fuldtidsarbejde, dvs. 36-40 timer, og at 33 % forestiller sig at bruge hvad der svarer til mindre end deltidsarbejde, dvs. 25 timer eller derunder.

Tabel 18

Hvor mange hele timer forestiller du dig alt i alt at bruge på dit studie en gennemsnitlig uge?

	Antal	Procent
Under 15	68	4 %
15-20	235	13 %
21-25	295	16 %
26-30	402	22 %
31-35	312	17 %
36-40	342	19 %
Over 40	66	4 %
Ved ikke	99	5 %
Total	1.819	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

5 De studerendes foreløbige vurdering af læreruddannelsen

Dette kapitel fokuserer på de studerendes foreløbige vurdering af uddannelsen. Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført på et tidspunkt hvor langt de fleste studerende har været på introforløb, og samtlige studerende har i et eller andet omfang modtaget information om uddannelsen inden studiestart. I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt om både hvordan de studerende vurderer den information de har modtaget fra uddannelsesstedet inden de startede på uddannelsen, og hvordan de vurderer introforløbet. Informationen og introforløbet kan siges at udgøre den indledende del af uddannelsen. Hypotesen er at det indikerer en dårlig start på uddannelsen og dermed større sandsynlighed for frafald hvis de studerende vurderer disse to aspekter negativt.

Information fra uddannelsesstedet og indledende samtale

Af tabel 19 fremgår det at 9 % vurderer den information de har modtaget fra uddannelsesstedet inden studiestart, negativt eller meget negativt, mens 90 % vurderer informationen positivt eller meget positivt. Størstedelen af de studerende er altså positive i deres vurdering.

Tabel 19

Hvad er din overordnede vurdering af den information du modtog fra uddannelsesstedet inden studiestart?

	Antal	Procent
Meget positiv	507	28 %
Positiv	1.132	62 %
Negativ	149	8 %
Meget negativ	26	1 %
Ved ikke	5	0 %
Total	1.819	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

I forlængelse af dette har vi spurgt om de studerende har været til en samtale på uddannelsesstedet umiddelbart inden de startede på uddannelsen. Det er rimeligt at antage at de studerende der har deltaget i en indledende samtale, har et større kendskab til uddannelsen og dermed ikke har urealistiske forventninger til den, hvilket kan mindske risikoen for frafald.

Af tabel 20 fremgår det at 25 % har været til en samtale på uddannelsesstedet umiddelbart inden de startede på uddannelsen.

Tabel 20

Var du til en samtale på uddannelsesstedet lige inden du startede på uddannelsen?

	Antal	Procent
Ja	462	25 %
Nej	1.357	75 %
Total	1.819	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

Vurdering af introforløbet

Af tabel 21 fremgår det at 11 % vurderer introforløbet negativt eller meget negativt. 85 % vurderer introforløbet positivt eller meget positivt, mens 4 % ikke har deltaget i introforløbet. Langt den største andel af de studerende er altså positive over for introforløbet, mens en ret lille andel er negativ. Man kan formode at den andel der vurderer introforløbet negativt, har fået en mindre god start på deres læreruddannelse og derfor har en højere frafaldsrisiko.

Tabel 21

Hvordan er din overordnede vurdering af introforløbet på læreruddannelsen?

	Antal	Procent
Meget positiv	651	36 %
Positiv	888	49 %
Negativ	159	9 %
Meget negativ	42	2 %
Jeg har ikke deltaget i introforløbet	78	4 %
Total	1.818	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

I forlængelse af ovenstående har vi spurgt de studerende der har deltaget i introforløbet, om introforløbet har gjort dem mere eller mindre sikre på at have valgt den rigtige uddannelse. Af tabel 22 fremgår det at 3 % er blevet mindre sikre på at have valgt den rigtige uddannelse, mens 44 % hverken er blevet mere eller mindre sikre. Af de 44 % der har svaret at de hverken er blevet mere eller mindre sikre på at have valgt den rigtige uddannelse, har 90 % svaret "I høj grad enig" eller "I nogen grad enig" til følgende spørgsmål: "I hvilken grad er du enig i forhold til følgende udsagn omkring dit valg af læreruddannelsen? Jeg var meget sikker på mit valg fordi jeg var helt sikker på at jeg ville gå på læreruddannelsen" (jf. tabel 2). 10 % har svaret "I mindre grad enig" eller "Slet ikke enig". Man kan derfor sige at langt den største del af dem der svarer at de hverken er blevet mere eller mindre sikre på deres uddannelsesvalg efter introforløbet, i forvejen var ret sikre på deres uddannelsesvalg.

Tabel 22

I hvilket omfang har introforløbet gjort dig mere eller mindre sikker på at du har valgt den rigtige uddannelse?

	Antal	Procent
Meget mere sikker	303	17 %
Mere sikker	598	34 %
Hverken mere eller mindre sikker	771	44 %
Mindre sikker	59	3 %
Meget mindre sikker	8	0 %
Total	1.740	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

6 Fremtiden – de studerendes anvendelse af læreruddannelsen

Dette kapitel ser på hvad de studerende forventer at bruge uddannelsen til. I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt om de ønsker at bruge uddannelsen udelukkende til at undervise, til at undervise og muligvis til at læse videre eller udelukkende til at læse videre. Hypotesen er at hvis man ønsker at undervise, er risikoen for frafald mindre fordi uddannelsen hovedsageligt retter sig mod undervisning.

Af tabel 23 fremgår det at 33 % udelukkende vil bruge uddannelsen til at undervise, 61 % vil bruge uddannelsen til at undervise og muligvis til at læse videre, mens 3 % udelukkende vil bruge uddannelsen til at læse videre.

Tabel 23
Hvad forventer du at bruge læreruddannelsen til?

	Antal	Procent
Jeg vil udelukkende bruge uddannelsen til at undervise	607	33 %
Jeg vil bruge uddannelsen til at undervise og muligvis til at læse videre	1.106	61 %
Jeg vil udelukkende bruge uddannelsen til at læse videre	56	3 %
Andet	41	2 %
Ved ikke	9	1 %
Total	1.819	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

De studerende som har givet udtryk for at de ønsker at bruge uddannelsen til at undervise (som altså har svaret "Ja" til første eller anden svarkategori), er dernæst blevet spurgt om hvilken aldersgruppe de primært forestiller sig at undervise. Der ligger ikke nogen klart defineret hypotese bag dette spørgsmål, men tanken er at forskellige typer af studerende ønsker at undervise forskellige aldersgrupper. Ved at teste frafaldsrisikoen blandt disse forskellige grupper undersøger vi om uddannelsen passer bedre til nogle af disse grupper end til andre. Af tabel 24 fremgår det at 29 % primært ønsker at undervise 6-12-årige, 42 % ønsker primært at undervise 13-18-årige, 3 % ønsker primært at undervise studerende over 18 år, mens 24 % ikke har nogle præferencer med hensyn til aldersgruppe.

Tabel 24
Hvilken aldersgruppe har du på nuværende tidspunkt lyst til at undervise?

	Antal	Procent
Jeg ønsker primært at undervise 6-12-årige	489	29 %
Jeg ønsker primært at undervise 13-18-årige	713	42 %
Jeg ønsker primært at undervise elever over 18 år	51	3 %
Jeg har lige stor lyst til at undervise to eller flere af ovenstående kategorier	416	24 %
Ved ikke	43	3 %
Total	1.713	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede elever på læreruddannelsen 2009

7 Baggrundskarakteristik

Registerdata giver oplysninger om kønssammensætningen, alderssammensætningen og den etniske sammensætning af populationen af studerende der startede på uddannelsen i 2009. Der ligger ikke nogle stærke hypoteser bag køns, etnicitets og alders sammenhæng med frafaldsrisikoen. Tidligere undersøgelser peger dog på at ældre mænd lettere falder fra end ældre kvinder. Vi forestiller os også at den relativt skæve kønsfordeling på læreruddannelsen, hvor ca. to tredjedele er kvinder, betyder at studiemiljøet passer bedst til kvinder. Man kan desuden forestille sig at lidt ældre studerende er mere modne, både generelt og uddannelsesmæssigt, og dermed har en lavere frafaldsrisiko. Af tabel 25 fremgår det at 37 % af de studerende er mænd. 94 % er etniske danskere, mens 4 % er indvandrere og 3 % er efterkommere af indvandrere. 73 % af de studerende er 25 år eller yngre, 10 % er 26-30 år, 12 % er 31-40 år, og 6 % er over 40 år.

Tabel 25
Fordeling på køn, etnicitet og alder for populationen af lærerstuderende

Køn	Antal	Procent
Mænd	1.208	37 %
Kvinder	2.036	63 %
Total	3.244	100 %
Etnicitet*		
Dansker	3.010	94 %
Indvandrer	112	4 %
Efterkommer	94	3 %
Total	3.216	100 %
Alder		
18-20 år	640	20 %
21-25 år	1.711	53 %
26-30 år	322	10 %
31-40 år	380	12 %
Over 40 år	191	6 %
Total	3.244	100 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede studerende på læreruddannelsen 2009.

* Danmarks Statistiks definition af indvandrere og efterkommere (www.dst.dk):

- Indvandrere er født i udlandet. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene og personen er født i udlandet, opfattes personen også som indvandrer.

- Efterkommere er født i Danmark. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen også som efterkommer. Når en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke blive klassificeret som efterkommere. Fastholder danskfødte forældre imidlertid begge et udenlandsk statsborgerskab, vil deres børn blive klassificeret som efterkommere.

Appendiks A

Metode

Profilbeskrivelsen baserer sig på følgende dokumentationskilder der er indsamlet i perioden august 2009 til oktober 2009:

- Spørgeskemaundersøgelse blandt studerende der er startet på læreruddannelsens første semester eller på meritlæreruddannelsen i 2009
- Registerdata for populationen af studerende der er startet på læreruddannelsens første semester eller på meritlæreruddannelsen i 2009

Formålet med dokumentationskilderne er beskrevet i notatets indledning. I de følgende afsnit beskrives den anvendte metode i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen.

Spørgeskemaundersøgelse blandt nystartede lærerstuderende årgang 2009

Udarbejdelse og validering af spørgeskemaet

På baggrund af en deskresearch udarbejdede projektgruppen et spørgeskema. Spørgsmålene i skemaet er operationaliseret på baggrund af hypoteser om hvad der kan forklare frafald på læreruddannelsen. Skemaet blev efterfølgende pilottestet af Danmarks Statistik. Der blev gennemført i alt 25 pilotinterviews. Testpersonerne blev bedt om at forholde sig til om spørgsmål, svarkategorier og begreber i skemaet var relevante, forståelige og dækkende. Testpersonernes kommentarer blev noteret systematisk. Efter pilottesten holdt projektgruppen et møde med pilotsterne fra Danmarks Statistik hvor resultaterne af pilottesten blev fremlagt og diskuteret. Ændringer i spørgeskemaet blev gennemført hvis flere pilottestere havde samme type kommentarer eller ændringsforslag til samme spørgsmål.

Identifikation af population

Undersøgelsens population blev defineret som de studerende der startede på læreruddannelsens første semester i 2009. Navne og cpr-numre på de studerende blev indsamlet ved henvendelse til samtlige professionshøjskoler hvorefter oplysningerne blev videresendt til Danmarks Statistik som stod for den praktiske gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen.

Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen

3.244 cpr-numre blev videresendt til Danmarks Statistik. Danmarks Statistik indhentede på den baggrund adresseoplysninger for 2.718 af 3.244 studerende. Bortfaldet på dette niveau skyldes hovedsageligt forskerbeskyttelsesordningen, som betyder at det fra år 2000, ved henvendelse til folkeregisteret i ens bopælskommune, har været muligt at framelde sig deltagelse i statistiske og videnskabelige undersøgelser, som baseres på oplysninger fra CPR. Forskerbeskyttelse var i perioden 2000-2006 knyttet sammen med flytning, idet den flytteanmeldelsesblanket man afleverede til folkeregisteret i forbindelse med en flytning, indeholdt en rubrik hvor man skulle angive hvorvidt man ønskede forskerbeskyttelse eller ej.

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført som en kombineret undersøgelse hvor respondenterne i første omgang havde mulighed for at besvare skemaet via nettet. Hvis de ikke gjorde brug af denne mulighed, blev de efterfølgende ringet op af en interviewer fra Danmarks Statistik som gennemførte interviewet telefonisk.

I starten af september 2009 modtog alle nystartede studerende et informationsbrev om undersøgelsen. I informationsbrevet var der angivet en netadresse og et password så de studerende kunne besvare skemaet via nettet. En uge efter udsendelse blev der pr. post sendt en rykker til de studerende som endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet. To uger efter udsendelse påbegynd-

tes telefoninterviewene blandt de studerende som ikke havde besvaret spørgeskemaet. For alle studerende med telefonnummer, som ikke havde besvaret skemaet via nettet, blev der foretaget mindst seks opkald.

Svarprocenter og bortfald

Spørgeskemaet blev sendt ud til 2.718 studerende. 1.819 studerende svarede på skemaet, heraf 918 via nettet og 901 ved telefoninterview. Det giver en svarprocent på 66,9. Tabel 26 indeholder en bortfaldsanalyse. Her vurderes det om respondenterne adskiller sig fra den samlede population på variablene køn, etnicitet og alder.

Tabel 26

Populationen sammenlignet med respondenter fordelt på køn, etnicitet og alder

	Population		Respondenter	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Køn				
Mænd	1.208	37,2 %	669	36,8 %
Kvinder	2.036	62,8 %	1.150	63,2 %
Total	3.244	100,0 %	1.819	100,0 %
Etnicitet				
Dansker	3.010	93,6 %	1.693	93,9 %
Indvandrer	112	3,5 %	59	3,3 %
Efterkommer	94	2,9 %	51	2,8 %
Total	3.216	100,0 %	1.803	100,0 %
Alder				
18-20 år	640	19,7 %	366	20,1 %
21-25 år	1.711	52,7 %	933	51,3 %
26-30 år	322	9,9 %	170	9,3 %
31-40 år	380	11,7 %	223	12,3 %
Over 40 år	191	5,9 %	127	7,0 %
Total	3.244	100,0 %	1.819	100,0 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt lærerstuderende 2009 og registerdata.

Tabellen viser fordelingerne på variablene køn, etnicitet og alder for de studerende der besvarede spørgeskemaet, og for populationen. Det fremgår at fordelingerne for respondenterne og for populationen på alle tre variable er nogenlunde ens. Ved χ^2 -test finder vi at der ikke er signifikant forskel på fordelingerne for populationen og respondenterne på de tre variable.¹ Respondenterne adskiller sig altså ikke fra populationen på de tre variable.

Registerdata

I det kvantitative datagrundlag for evalueringen indgår ud over spørgeskemadata en række registerdata om de studerende. Registerdataene dækker ikke kun de studerende der har besvaret spørgeskemaet, men hele populationen af studerende der startede på læreruddannelsen i 2009. I dette notat præsenteres data om køn, alder, etnicitet og karakterdata fra de studerendes gymnasiale uddannelse. EVA har haft adgang til disse oplysninger via Danmarks Statistiks forskeradgang.

¹ Testen er foretaget ved 0,05 signifikansniveau.